

zoeklicht

onafhankelijk vrijzinnig tijdschrift

mei - juni 2026

tweemaandelijks tijdschrift jaargang 51 nr.3

Anzegem | Avelgem | Deerlijk | Harelbeke | Kortrijk | Kuurne | Lendeledede | Menen | Spiere-Helkijn | Waregem | Wervik | Wevelgem | Zwevegem

Colofon

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER - HOOFDREDACTEUR

Marc Boone - Mellestraat 294 - 8501 Heule
marcboonebp@gmail.com - 0479 81 16 80

REDACTIERAAD

Bernard Decock, Gaby Moreels, Filiep Vande Wiele, Lieven Vanhoutte, Frank Derycke

HUISFOTOGRAFEN

Yvan Herreman, Filip d'Heedene

GASTREDACTEUREN

Sybille Van Weeghaege, Yvan Herman

VORMGEVING

www.GrafiekGroep.be

DRUK

De Maertelaere

ABONNEREN

Lid worden van een aangesloten vereniging/VC

KOPIJ

Reacties of artikels kunnen doorgestuurd worden naar de hoofdredacteur. De teksten moeten wel de naam en het adres van de inzender vermelden. Alle artikels vallen onder de uitsluitende verantwoordelijkheid van de auteur. Foto's en illustraties in afzonderlijke bestanden meesturen.

LIMIETDATUM VOOR KOPIJ

is de redactievergadering in Mozaïek
Overleiestraat 15A Kortrijk telkens op zaterdag om 10 uur
volgende vergaderingen op:
za 30 mei, za 01 augustus

We houden bij Zoeklicht uw adresgegevens bij om u te kunnen op de hoogte te houden van wat reilt en zeilt in de vrijzinnige omgeving in Zuid-West-Vlaanderen. U krijgt Zoeklicht omdat u bij een van onze partners lid bent. Indien u ons te kennen geeft dat u Zoeklicht niet meer wenst te ontvangen, dan schrappen we u op eenvoudig verzoek uit de adressenlijst van Zoeklicht.

*Met vrijzinnige groeten,
Redactie Zoeklicht*

Inhoud

Redactioneel	3
Hommage aan Dirk De Meester	4
Eddy Van Lancker	6
Activiteiten uit de regio: Humanistisch Verbond	9
Kennis maken met Bert Engelaar	10
De Katholieke kerk in cijfers	12
Bloedend hart. Deel 2	14
Activiteitenkalender	16
De leie, de textiel & de arbeidersbeweging	18
Het digitaal feudalisme	21
Busje kolt zo...	24
Activiteiten uit de regio: Willemsfonds	27
Pioniers, passie en persoonlijke groei	28

Vrijzinnige Centra uit de buurt

VC Mozaïek

Overleiestraat 15a
8500 Kortrijk
056 37 16 15
www.vcmozaiek.be
info@vcmozaiek.be
Maandelijkse nieuwsbrief:
schrijf in op de website

VC Poincaré

Stormestraat 131/18
8790 Waregem
056 44 74 97
www.vcpoincare.be
info@vcpoincare.be
(permanentie op woensdag,
donderdag en vrijdag)

De Geus

Koning Leopold III-plein 71
8530 Harelbeke
www.vcdegeus.be
Zondag van 10u tot 13u
elke donderdag om 19u
PingPong
Maandelijkse nieuwsbrief:
schrijf in op de website

De Bezatse

Vaubanstraat 8b
8930 Menen
056 51 90 70
www.debezatse.be
vcdebezatse@gmail.com
Maandelijkse nieuwsbrief:
schrijf in op de website

OVM-Avelgem

Achterhoek 17
8581 Waarmaarde
info@ovm-avelgem.be
www.ovm-avelgem.be

Redactioneel

Marc Boone

We starten met droevig nieuws: Dirk De Meester is van ons heengegaan. Hij was hoofdredacteur van dit blad tot hij mij vroeg om hem op te volgen. Hij was een humanist pur sang en een hoeksteen voor de vrijzinnige beweging in Kortrijk en tot ver erbuiten. Op het samenzijn om afscheid van hem te nemen bracht zijn vriend Serge hommage aan Dirk. Je kan ze in dit nummer lezen.

De meimaand begint met de dag van de arbeid. Wij geven inzage aan onze lezers van een ontmoeting met Bert Engelaar, de nieuwe voorzitter van het ABVV. Wij hebben ook een verslag over de syndicale carrière van Eddy Van Lancker en zijn ideeën over vrijzinnigheid. Onze redacteur schetst ook de geschiedenis van de oorsprong van de arbeidersbeweging in Kortrijk.

De meimaand is ook de periode van de lentefeesten. Een uitgebreide terugblik in dit nummer.

Na een inzicht in het digitale feodalisme gaan we ook met de bus naar Noord-Frankrijk om een goed voorbeeld van openbaar vervoer te tonen aan onze politici.

Veel leesplezier

Marc Boone

Wil je maandelijks info via de nieuwsbrief van de vrijzinnige centra teken dan in op

- > www.debezatse.be
- > www.vcmozaiek.be
- > www.vcdegeus.be

Hommage aan Dirk De Meester

Beste aanwezigen, vrienden en familie van Dirk,

Ik ben Serge Gyselinck, administratief medewerker van huisvandeMens en ook lang een vriend geweest van Dirk.

Vandaag staan we hier stil bij het heengaan van Dirk. Een man die zich gedurende zijn leven met een onmiskenbaar engagement heeft ingezet voor de waarden van het vrije denken. Dirk was iemand die de dialoog niet schuwde en die met een grote passie voor cultuur en gastronomie zijn plek opeiste bij zijn familie en vele vrienden.

Zijn aanwezigheid binnen de vrijzinnige gemeenschap en ook het Vermeylenfonds was markant. Hij was een zoeker, een echte levensgenieter die graag de scherpe kantjes van het debat opzocht en die met zijn eigenzinnige blik op de wereld velen van ons heeft geanimeerd.

Voor mijzelf was hij een vrolijke, maar ook zeer diepzinnige vriend. Ik heb vele etentjes en vooral bezoeken aan bruine kroegen gehad met hem. Hij wist heel veel van het uitgangleven en was zeker street wise. Hij had deze mentaliteit al van in de periode dat hij met zijn vrouw Marie Jeanne in Gent woonde tijdens zijn studies. Dankzij haar kon hij zijn studies ook verder afwerken. We zeiden altijd doodleuk dat hij Meester was en dan bedoelden we ook advocaat en leraar. En hij was beiden ook in zijn vrije tijd. Hij kon ook nogal eigenwijs zijn en sommige mensen waren zelfs bang van zijn scherpe tong en ook zijn pen was zo. Hij heeft heel veel bijgedragen aan Zoeklicht. Hij wou absoluut inhoud en kwaliteit. Hij is een van de founding fathers van Mozaiek. Hij was een echte vrijdenker en haatte dogmatische, fanatieke katholieken. Hij gebruikte nog altijd het historische woordje 'Kaloten'.

Ik heb ook altijd bewondering gehad voor hem omdat hij nooit klaagde over zijn zwakke gezondheid en aangeboren suikerziekte.

Dirk heeft mij vaak goeie raad gegeven en dat was altijd zeer doordacht en uit rijke ervaring. Ik ben hem daarvoor zeer dankbaar.

Ik wens de familie en vrienden van hem hier aanwezig de nodige kracht toe bij het verwerken van dit verlies.

Rust in vrede, Dirk.

DIRK DE MEESTER
Kortrijk 21 juli 1947
Kortrijk 10 maart 2026
Echtgenoot van Marie-Jeanne
Demuyneck

“Non fui, fui, non sum, non curo
Er was een tijd voor mij, een tijd met mij en nu een tijd zonder mij
Koester de herinnering aan wat was

Eddy

Van Lancker

Een leven in dienst van de vakbond.

Mei is de maand van de arbeid. Zoeklicht sprak met een man die een leven lang in dienst van de arbeidersbeweging heeft gewerkt. Nu is hij actief gepensioneerde.

Zoeklicht: Dag Eddy, stel je zelf eens voor aan onze lezers.

Eddy: Ik ben een rasechte Kortrijkzaan. Grootgebracht in een gezin van 7 kinderen. Vader groeide op in de Doornikse wijk, aan het kanon. Hij was ver-

zetsman in de oorlog. Moeder groeide op in Overleie. Ik liep school in het atheneum, was een goeie student en was één jaar voor op mijn leeftijdsgenoten, en op 14 jaar had ik mijn diploma van lager middelbaar. Dit zou mij een toegang moeten geven voor een militaire opleiding in de kadettenschool. Ik was echter één jaar te jong en moest

wachten vooraleer ik mijn ingangsexamen kon doen. Gaan werken dan maar bij Prado.

Zoeklicht: Welk jaar zijn we dan?

Eddy: Ik trad in dienst in 1970 en werkte direct in ploeg. Ik volgde ook nog avondschool boekhouden en academie. Daarvoor werkte ik uitzonderlijk vanaf mijn 16 in de nachtploeg. Nu laat de wetgeving dit niet meer toe. Ik volgde ook vakbondsopleidingen. Begin de jaren '80 was ik kandidaat voor de sociale verkiezingen en werd direct verkozen en voor de eerste keer had het ABVV de meerderheid. Ik werd direct secretaris van de ondernemingsraad. Ik werkte toen op de tuftte afdeling en bediende later een grote breimachine waar proefstukken op gemaakt werden. De firma telde toen nog 700 werknemers en ik deed mijn syndicaal

werk met de fiets. Ik reed in het bedrijf rond en de collega's spraken mij aan om allerlei vragen te stellen over hun werk, hun loonbriefje, hun rechten, of ik een dag congé kon regelen voor hen en soms ook over hun privéproblemen. Dit was mijn lang leven. Ondertussen was ik ook animator geworden in de vakbondsopleiding, waar wij samen met militanten uit andere bedrijven problemen bespraken en oplossingen zochten. Een leerrijke en gezellige tijd.

Zoeklicht: Heb je er stakingen meegemaakt?

Eddy: Ja hoor. Verschillende stakingen. Maar altijd goed voorbereid. Wij hadden een ruime militantenkern en kwamen iedere maand op zondagvoormiddag samen om de problemen te bespreken en indien nodig in actie te gaan. Het syndicaal textielplan indertijd hebben wij mede vormgegeven voor acties en stakingen.

Zoeklicht: Hoe lang heb je daar gewerkt?

Eddy (met de glimlach): Op 1 mei 1989 trad ik in dienst als vakbondssecretaris voor de textielcentrale, waar ik Jozef Demeyere opvolgde die op pensioen ging. Ik deed dit werk tot 2000 tot ik Provinciaal secretaris van het overkoepelende ABVV werd. In 2006 werd ik door Caroline Copers en Rudy De leeuw gevraagd om hen

te assisteren als federaal secretaris van het ABVV. Zo leerde ik het ABVV als nationale organisatie kennen en meebesturen. Ik vertegenwoordigde het ABVV ook in verschillende adviesraden. Ik ben gestopt met mijn actieve carrière eind 2013. Ik kon nog langer blijven actief werken, maar ik heb heel mijn carrière gevochten voor het recht op brugpensioen en wilde daar dan ook principieel niet aan verzaken.

Zoeklicht: Maar je blijft nog altijd actief!

Eddy: Ik ben nu voorzitter van het beheerscomité van de RVA.

Zoeklicht: O ironie. Is het niet de RVA die de schorsing van de langdurige werklozen moet uitvoeren, waar de vakbonden zo tegen zijn.

Eddy (gedreven): Correctie, wij beslissen niet over de schorsing van de werklozen. RVA voert uit wat de politiek beslist.

Zoeklicht: Over politiek gesproken; wat is je kijk op de huidige politieke situatie?

Eddy: We gaan er niet op vooruit. Het conflictmodel lijkt voorrang te krijgen op het streven naar oplossingen. Ik ben wat teleurgesteld in de linkerzijde. Ik mis samenwerking en ideeën om een maatschappij te creëren waar solidariteit de voorrang krijgt. Aandacht

voor de kwetsbaren, solide gezondheidszorg. Armoedebeleid waar de zwaksten beter van worden. Conflicten onder partijen lijken de voorrang te krijgen op samenwerking naar echt beleid.

Zoeklicht: Vormen de vakbonden nog een voldoende tegenmacht?

Eddy: Ja hoor, maar wij focussen ons wat te veel op politiek en willen onze strijd behalen in de straten van Brussel en vergeten een aantal cruciale zaken die minder gekend zijn. Het fiscaal regime voor werklozen is afgeschaft zonder syndicale kritiek, Zo ook met de welvaartsenveloppe die de uitkeringen moet laten meestijgen met het duurdere leven. Dus ja, vakbond moet een tegenmacht vormen, maar mag die kracht wel iets verruimen. Er is ook wat te veel aandacht naar sectorale belangen, terwijl het algemeen belang zou moeten primeren. Ik verwacht ook meer standpunten rond ruimere maatschappelijke problemen zoals migratie, armoede, homo-bashing en dergelijke. Ook de interne werking moet ruimer. Het is alsof wij nu alléén dienstverlening geven aan werklozen aan de syndicale loketten. Dit moet breder; mensen die in armoede dreigen te vervallen passeren langs onze loketten en wij behandelen alléén hun werkloosheid terwijl wij zo veelmeer voor hen zouden kunnen betekenen. Gepensio-

neerden bijvoorbeeld, verdienen meer syndicale aandacht.

Zoeklicht: Je hebt een lange carrière achter de rug. Wat heb je zo allemaal zien veranderen?

Eddy: Vroeger had je meer grote bedrijven met grote militantenkernen en ook meer macht. Het militantisme brokkelt wat af. Dit heeft ook met de tijdsgeest te maken.

Zoeklicht: Toch slagen de vakbonden erin om meer dan 100.000 mensen op straat te krijgen. Halen zij genoeg resultaat met die manifestaties?

Eddy: Er zijn resultaten behaald, vooral in de pensioenen voor erkenning van ziektedagen, opleidingen en dergelijke; maar laat ons duidelijk zijn. De meeste resultaten worden behaald in de bedrijven, met het doorgedreven werk van de militanten, met bedrijfsstakingen desnoods. Laten wij ook niet vergeten hoe belangrijk onder-

handelingen zijn. Naast de acties moet er ook gepraat worden en dienen er akkoorden te worden gesloten die worden vastgelegd.

Zoeklicht: Wat betekent 1 mei voor jou?

Eddy (brede glimlach): 1 mei is mijn feestdag. Herinneringen aan de stoet waar ik als kind met mijn vader naar toe ging. De vlaggen die wapperden in de stoet blijven in mijn geheugen gegrift. De meiavonden ook die kameraadschap symboliseren. De samenhang. Ik heb maar één 1 mei gemist in eigen land omdat ik uitgenodigd werd in Cuba om daar de feestdag van de arbeid te vieren. Was me dat een stoet. 1 miljoen mensen passeerden in de optocht in Havana. Via internationale solidariteit hebben wij, meestal in samenwerking met het Fos in Cuba, maar ook in andere landen zoals Honduras en Nicaragua verschillende projecten opgezet. 120 weefgetouwen hebben wij in een bedrijf in Cuba via

Picanol, die twee monteurs met wisselstukken meezond terug laten werken. Wij hebben Casa Belgica opgericht in Santa Clara, (appartementjes voor de fabrieksarbeiders) dit alles met geld dat door onze militanten werd gestort en rond gehaald. Schitterend vind ik dat, en dit gebeurt nu niet meer of te weinig.

Zoeklicht: Je hebt wellicht ook ontgoochelingen opgelopen in je carrière.

Eddy: De sluiting van het Textielhuis in Kortrijk is een blijvende grote frustratie. Het Textielhuis was de habitat van alle militanten over de sectoren heen. Je zag er de militanten buiten de muren van hun bedrijf. Er werden plannen gesmeed. Het Textielhuis was een thuis. Dat de sluiting is doorgegaan en niet in handen is kunnen blijven van de linkse beweging is een grote ontgoocheling, alhoewel er mogelijkheden waren. Niet alléén in Kortrijk, maar in de hele regio is er nog geen enkel volkshuis in handen van de linkse gemeenschappelijke actie. Maar het is mogelijk. In Vlaams-Brabant is men opnieuw gestart met eigen cafés, die ontmoetingsplaatsen zijn voor de werkende mensen, waar ze met alle vragen terecht kunnen. Er worden zitdagen georganiseerd, openingsuren worden verruimd en het ledenaantal stijgt er.

Zoeklicht: Wat betekent vrijzinnigheid voor jou?

Eddy: Ik ben vrijzinnig. Ik moet daar niet over nadenken, dit lijkt mij vanzelfsprekend. Het impliceert een ruime geest, tolerantie, respect. Ik wil wel niet in hokjes gestopt worden en rituelen zijn vreemd voor mij. Vrijzinnig zijn is voor mij een natuurlijke houding.

Zoeklicht: Nog één vraag om af te sluiten. Wat is je favoriete strijdlied?

Eddy: De internationale is mijn lijflied, maar mijn favoriet is wel Bella Ciao.

Zoeklicht: Dank voor dit boeiende gesprek.

Eddy: Heel graag gedaan.

ACHTER TRALIES

HOELANG HOUDT DE GEVANGENIS NOG STAND?

12 MEI 2026

Wie zijn billen verbrandt, moet op de blaren zitten. Wie iets mispeutert, moet gestraft worden. Intuïtief klinkt deze uitdrukking logisch en aanvaardbaar. Maar is de gevangenis werkelijk het juiste antwoord op misdaad? Of vervreemdt ze haar bewoners steeds verder van de samenleving?

In deze voordracht worden de waarden én tekortkomingen van het huidige systeem blootgelegd. We nemen detentie grondig onder de loep met een kritische blik: Waar komt het fenomeen gevangenisstraf vandaan? Wie leeft en werkt er allemaal binnen de muren? En slagen we erin gedetineerden opnieuw te laten aansluiten bij de maatschappij?

Hans Claus pleit voor resocialisatie in plaats van isolatie. Wat kan de impact zijn van cultuur, kunst en sport binnen gevangensmuren? Vanuit die overtuiging richtte hij mee VZW De Huizen op: een initiatief dat zich inzet voor de implementatie van kleinschalige, herstelgerichte en in de maatschappij verankerde detentiehuizen. Kan dit een alternatief zijn dat niet alleen de overtreder ten goede komt, maar de gehele samenleving?

Over de spreker:

Hans Claus is een activist voor detentiehervorming en maatschappelijke hervorming, kunstenaar en dichter. Hij studeerde criminologie aan de Rijksuniversiteit Gent. Maar verdiepte zich ook in schilderkunst, beeldhouwkunst en fotografie.

We kennen Hans Claus als eigenzinnige gevangenisdirecteur waarbij hij zelfs uitspraken deed om de gevangenis af te schaffen. Hij werkte binnen verschillende Belgische gevangensissen. Tot 2024 was hij directeur van de gevangenis van Oudenaarde.

Praktisch:

Datum: 12 mei 2026, om 19.30 uur. Deuren open vanaf 19.00 u.

Plaats: vc Mozaïek, Overleiestaat 15a, 8500 Kortrijk

Inkom: 8.00 €; leden Humanistisch Verbond Kortrijk: 5.00 €; studenten gratis

Organisatie: Humanistisch Verbond Kortrijk

Wenst u lid te worden van het Humanistisch Verbond Kortrijk? Schrijf 15.00 € over op de ledenrekening BE72 0011 7775 6216 van HV nationaal met de vermelding van uw naam en 'HV Kortrijk 860'. U krijgt korting op onze activiteiten en steunt hiermee onze lokale werking. Met dank.

MENSEN & WETENSCHAP

Dinsdag 12 mei 2026,
19u30

VC Mozaïek
Overleiestraat 15a
8500 Kortrijk

Hans Claus - Ex-gevangenisdirecteur,
activist, dichter en kunstenaar -

Achter Tralies: hoelang houden de
gevangensissen nog stand?

Leden HV €5,
niet-leden €8
Studenten gratis

inschrijven: hv.kortrijk@proximus.be

**HUMANISTISCH
VERBOND** **Mozaïek** west-vlaanderen
de gebroeders groninx

Kennis maken met Bert Engelaar

Linx Plus is de culturele tak van ABVV. De Kortrijkse afdeling nodigde de kersverse voorzitter van het ABVV uit om met hem kennis te maken. De interesse was groot en het Mozaïek café zat afgeladen vol. Eerst vertelde hij over zichzelf en zijn carrière en dan konden er vragen gesteld worden.

Bert is geboren in Sint Niklaas en ontpopte zich op school door zijn rebels karakter, maar was ook slim en haalde altijd goed punten. Die punten zorgden ervoor dat zijn controversiële ideeën toch een voedingsbodem kregen. Zijn ouders waren klassieke onderwijzers. Hij volgde de opleiding maatschappelijk werk aan de Hogeschool in Gent. Bij de verdediging van zijn eindwerk zat Miel Kooyman, die toen Gewestelijk secretaris was van ABVV Gent, in de jury en bood hem aan om op de juridische dienst van het ABBV

te komen werken. Hij deed er praktische basiskennis van arbeidsrecht op. Dan verhuisde hij binnen het ABVV naar de Algemene Centrale in Brussel. Was er eerst adviseur en dan vakbondssecretaris. Later werd hij voorzitter van het ABVV-gewest Vlaams-Brabant, met inbegrip Brussel. Hij slaagde erin om met zijn medewerkers het ledenaantal met 10.000 te laten groeien.

Dit is dan ook zijn eerste speerpunt voor zijn Nationaal voorzitterschap: de syndicalisatiegraad kan en moet groeien, ook door een toegankelijke en laagdrempelige dienstverlening. Hij geeft toe dat hij "geluk" heeft met deze rechtse regering die asociale maatregelen doorvoert. Actie voeren tegen zo'n beleid is een dankbaar onderwerp. Het ABVV mag ook de moeilijke dossiers niet schuwen. Durven spreken over de toenemende verrecht-

sing is nodig al is dat niet altijd populair bij het brede publiek. Nog een belangrijk thema is de schorsing van de werklozen. De brede laag van de bevolking laat deze onrechtvaardige maatregel nogal makkelijk over zich heen gaan. Toch moet het ABVV een baken zijn van solidariteit tussen werkenden en werklozen.

Hij is in zijn nieuwe loopbaan nogal geschrokken van de werking van de politiek. Bart De Wever heeft hij tweemaal gesproken, en het voelde aan alsof hij werd gebruikt in een show voor het grote publiek. Twee belangrijke punten staan op de agenda van de onderhandelingen met de groep van 10. De discussie over de loonnormwet die tegen het einde van het jaar moet rond zijn en de harmonisatie van het statuut arbeiders bedienden. Bij dit laatste heeft de regering al het gras voor de voeten weggemaaid door de

opzegperiodes eenzijdig te verkorten tot 1 jaar. De wet op de loonnorm verbiedt loonsverhogingen, dus de koopkracht-premie (die alléén geldt voor winstgevende bedrijven) van Vooruit komt er niet.

Het ABVV zal zich ook in zijn interne werking moeten aanpassen aan de vernieuwende tijden. De interne strijd tussen centrales tegen elkaar, tussen Vlamingen en Walen moet ophouden en het ABVV moet een terug één geheel worden. De dienstverlening aan de loketten moet meer zijn dan uitleg over een individueel werkloosheidsdossier. Zie hoe wij in Ninove de baan hebben vrijgemaakt voor extreemrechts door lokalen van vakbond en ziekenfonds te sluiten en de mensen alléén hebben gelaten in hun zoektocht naar wat hulp en troost.

Bert Engelaar krijgt nogal eens het verwijt “een staker” te zijn en hij maalt er niet om hoewel hij altijd openstaat voor overleg. De recente stakingen en betogingen hebben wel degelijk resultaat opgeleverd. Kijk maar naar de gelijkgestelde dagen ziekte en deeltijds werk voor de berekening van het pensioen die gered werden door de acties.

Dan was het tijd voor de zaal en vragen werden gesteld.

Vraag: Is het normaal dat wij moeten inleveren op sociale zekerheid terwijl wij investeren in oorlog. Sociale zekerheid gaat hand in hand met vrede. Bent u akkoord?

Bert: Het is een fabel dat we moeten inleveren omdat de pensioenen niet betaalbaar zouden zijn. Amerika is de Supra Bazaar van de wapenhandel geworden en laat ons nu al twijfelen of zij hun NAVO-verplichtingen zullen nakomen. Niet vergeten dat Europa nu al evenveel militairen heeft dan Amerika en dan Rusland. Alleen worden die verdeeld over 29 landen.

Vraag: Niet alléén de langdurig werklozen, ook de langdurig zieken zullen de vakbonden voor problemen stellen. Is het ABVV daar klaar voor?

Bert: Begeleiding zowel van werklozen als van zieken is nodig en hulp om hen toe te leiden naar werk. Samenwerking met ziekenfondsen moet nog beter alhoewel er meningsverschillen zijn. De regering

besliste dat een ziektebriefje van de dokter niet langer dan 3 maand kan gelden, dan moet de adviserend geneesheer beslissen of de ziekte al dan niet verder loopt. Door gebrek aan mankracht dreigt die tussenkomst niet te gebeuren op basis van een medisch onderzoek, maar wel op basis van statistiek over de gemiddelde duurtijd van een ziekte.

Vraag: Ik werkte als contractuele in de openbare dienst. Ik was ziek samen met een collega die statutair was. Zij kreeg haar volledige loon uitbetaald, ik moest na één maand verder doen met 60% van mijn loon. De opsplitsing tussen de statuten verziekt de solidariteit. Kan het ABVV daar iets aan doen?

Bert: Ik geraak er ook niet aan uit. Ik heb alle begrip voor uw stelling en wij moeten ijveren voor betere statuten. Maar het tij zal moeilijk te keren zijn vrees ik.

Vraag: Op 12 maart organiseren de vakbonden een nieuwe grote betoging in Brussel. Wat is het ordewoord?

Bert: Pensioen hadden wij al in de vorige betoging en dit thema is wervend. Ok de index staat op het programma van de betoging, net zoals koopkracht. Flexibilisering moeten wij toevoegen.

Vraag: Vroeger voerden de vakbonden actie voor de vooruitgang. Nu voeren wij actie tegen de achteruitgang, moeten wij het tij niet keren?

Bert: Wij zitten inderdaad in de verdediging met onze acties, maar ze zijn noodzakelijk. Maar je hebt gelijk, vooruitkijken met eisen zoals een 32-urenweek kan mij bekoren. Ik sta ook achter de toevoeging van 8 mei als extra feestdag, maar dan moeten wij die eerst in ons eigen ABVV invoeren.

Vraag: Wat denkt u van de recente studie die aantoonde dat het kapitaal stijgt en het loonaandeel daalt.

Bert: Het is een goede studie die ons syndicaal gelijk geeft. Kijk naar BASF,

waar gedurende de laatste jaren 8 miljard aan dividenden werd uitbetaald, terwijl in België ontslagen vallen. Ik ben voorstander van een progressieve vermogensbelasting. Er is nog een andere onrechtvaardigheid die de regering in stand houdt: de RSZ-korting voor de eerste werkgever. Als we die schrappen kan die 500 miljoen opleveren. Dit is evenveel dan men nu schat dat de meerwaardebelasting kan opleveren.

Vraag: Ik werk in een bedrijf dat aan de grens met Oost-Vlaanderen ligt. Als ik een nieuwe werknemer wil inschrijven lukt dit niet als hij in Oost-Vlaanderen woont. Hoe komt dat toch!

Bert: Zwijg er mij van. Mijn dochter van 24 wilde zich laten inschrijven. De administratie die daarbij te pas kwam deed haar al twijfelen, en de archaische en oubollige taal van de formulieren nog meer. Zij werd aangesproken met de hoofding “kameraad, gezellin”. Ik heb het mogen horen hoor! Wij moeten inderdaad naar veel meer eenvormigheid en eenvoud.

Einde en algemeen applaus.

De Katholieke kerk in cijfers

Onlangs is het achtste jaarrapport van de Katholieke kerk gepubliceerd. Het gaat over de werking van het jaar 2024. In dit rapport maakt de kerk zich openbaar in cijfers en activiteiten. In 2018 bespraken wij het eerste jaarrapport. Wij keken voor u dit verslag door en zochten evoluties en opmerkelijke cijfers.

Verleden jaar telt de katholieke kerk 173.335 praktiserende katholieken. Dit zijn gelovigen die minstens 1 keer per jaar naar de mis gaan. De derde week van Oktober is er immers officiële teldag. Wie dan naar de mis opdraaft is praktiserend katholiek. Dit is een spectaculaire daling ten opzichte van 2016 toen er nog 286.393 misgangers waren. De coronacrisis van 1920-22 zal wel als domper op het religieus enthousiasme gewerkt hebben. België telt 11,5 miljoen inwoners, wat betekent dat minder dan 2% van 's lands bevolking actief katholiek is.

Er zijn in België 3.528 parochies. Dit betekent dat een parochie met een of meerdere kerken in staat voor 49 gelovigen in 2024. 90 parochies werden opgeheven en 33 kerken werden ontwijd.

29.769 mensen werden gedoopt waarvan 362 volwassenen. Er zijn in België 108.105 kinderen geboren. Dit zou betekenen dat een klein derde van de kinderen hun eerste ritueel van de katholieke kerk ontvangen, terwijl een overgroot deel van hun ouders niet praktiserend katholiek is. Blijkbaar zijn er toch nogal wat seculiere ouders die het principe: "Baat het niet, dan schaadt het ook niet" hanteren. Het aantal doopsels gaat achteruit, 7000 minder gedoopten dan twee jaar geleden. Het aantal volwassenen dat zich laat dopen verdubbelt wel.

30.523 kinderen doen hun eerste communie, wat dan weer iets hoger ligt dan het aantal gedoopten. Dit cijfer zakt weer af naar 27.458 12 jarigen die het vormsel krijgen.

Er werden net geen 5000 kerkelijke huwelijken ingezegend.

35.515 overledenen werden kerkelijk begraven. Dit is 31% van de totale overlijdens. Ouder worden maakt wijzer, zou je denken.

De kerk kan rekenen op 1.678 priesters. Dit wil zeggen dat er meer dan twee pries-

ters per parochie nodig zijn. In 5 jaar tijd is het aantal priesters spectaculair gedaald en dit cijfer moet nog verder dalen gezien er slechts 28% van hen jonger is dan 65 en dus bijna drie priesters op vier de gepensioneerde leeftijd hebben bereikt.

Dit rapport maakt geen melding meer van het aantal gelovigen die zich uitschrijven uit het doop register. Twee jaar geleden waren er nog 5.237 gelovigen die niet verder als katholiek beschouwd willen worden. In 2016 waren er 1240 uitschrijvingen.

Er werden 112 meldingen gemaakt van seksueel misbruik in de kerk, waarvan 82 mannen en 30 vrouwen het slachtoffer waren. 59 van hen kregen een financiële vergoeding. 67% van de daders zijn priesters, 22% behoren tot een religieuze orde.

Nog volgens het rapport gaat 59% van alle kinderen naar een katholieke school in het lager onderwijs. In het secundair onderwijs is dit 70%. In het officieel onderwijs volgen in de basisrichting 34% van de kinderen lessen godsdienst. In de secundaire graad daalt dit tot 21%

In 2024 hebben reeds 202 kerken een gedeeld gebruik, waar bijvoorbeeld een deel van de kerk onderdak biedt aan de plaatselijke bibliotheek.

De internetsite Otheo heeft 270.000 bezoekers per maand. Dit is een pak meer dan het aantal praktiserend gelovigen. Kerknet kan rekenen op 5 betaalde medewerkers.

Kerk en Leven, het lijfblad van de katholieke kerk heeft 330.000 lezers. Ter vergelijking: het weekblad HUMO heeft net geen 100.000 lezers. Radio Maria heeft dan weer 135.000 luisteraars en wordt gemaakt door 9 betaalde medewerkers.

De katholieke televisie KTO heeft dan weer 120.000 kijkers per dag.

Geen enkele reden dus voor de VRT om wekelijks de Heilige Mis uit te zenden via radio en TV. En toch, ondanks de vele besparingen en de recente ontslagen blijven de wekelijkse katholieke uitzendingen behouden. De georganiseerde vrijzinnigheid mag hier toch wel eens een campagne van maken en oproepen tot actie om dit anachronisme de wereld uit te helpen.

Conclusie: de katholieke kerk is een organisatie in verval. Als je het aantal priesters drastisch ziet verminderen en de hoge leeftijdspiramide bekijkt moet het verval zich de komende jaren doortrekken. Minder dan honderd gelovigen per parochie is niet langer houdbaar. Zoveel kerken met belastinggeld openhouden voor een beperkt aantal gelovigen kan de overheid zich niet verder permitteren. De evolutie van de kerkenplannen, de sluiting van kerken en het meervoudig of dubbel gebruik ervan zal zich onherroepelijk sneller ontwikkelen het komende decennium.

De schreeuw van de clitoris

De schreeuw van de clitoris trekt gelukkig niet zo'n afgrijselijk gezicht als het schilderij van Munch, ze vraagt gewoon om oprechte aandacht. Ze vraagt dat je erbij blijft met je zintuigen om te kijken, te tasten, te proeven en te ruiken zodat je ervaart hoe groot en schoon dit juweel wel kan zijn. Het zit te verdoken en wellicht is dit de reden dat het eeuwenlang ondergesneeuwd bleef onder de huid van de vrouw?

Spelenderwijs nemen de jongens hun piemel in de hand en nog voor ze in de puberteit komen, organiseren ze 'om ter verst plassen'. En de meisjes, tja het ligt verdoken onder het eerste ontluikende schaamhaar. Trouwens, waarom worden die heerlijke plekken overal benoemd met de woorden 'schaam dit' en 'schaam dat'. Hallucinant als je weet dat de clitoris ons meest fabelachtige lichaamsdeel is.

In de praktijkruimte: een koppel heeft nogal wat onenigheid over het al of niet hebben van veel ervaring op seksueel vlak. De man is eerder een dilettant en geeft toe dat zijn vrouw meer op de hoogte is van hoe het moet tussen de lakens (of op de keukentafel). Je zou er zowat pleinvrees door krijgen, want geef toe, het presteren ... en wat als hij niet 'stijf' genoeg is en blijft? Het zaadje van probleemseks is geplant, zeker als er te weinig begrip komt voor een falende

Foto:

The Clitoris van Alli Sebastian Wolf, 2017. Deze enorme gouden glitoris is een ode aan de vrouwelijke anatomie: door de clitoris monumentaal en zichtbaar te maken, wordt een eeuwenlange onzichtbaarheid letterlijk omgekeerd. De clitoris is dus geen detail, geen voetnoot, geen bijzaak. Ze is eerder een subtiel bewijs dat het menselijk lichaam niet alleen functioneel, maar ook sensueel en complex is.

Lustige lijven

Deel 3

penis. Soms benoemen we dit, en het klinkt hard, seksuologen onder elkaar, als 'de castrerende vrouw'.

De discussie sputtert en wordt vrij zinloos, want hoe meet je ervaring en kundigheid op seksvlak? Ik vraag het koppel om zo goed mogelijk de clitoris te tekenen.

De vrouw tekent een bolletje en heeft moeite om het plasgaatje te positioneren tegenover het poepgaatje. Ik zie drie bollekes. De man geeft een meer genuanceerde tekening en slaagt erin de anatomie van de clitoris vrij correct te schetsen. Ik laat hen een korte voorlichtingsfilm van de Universiteit van Vlaanderen bekijken over de verborgen clitoris. En ik toon ook de roze anatomische rubberen uitvoering met zijn gigantische 'vangarmen'. De zo spraakvaardige vrouw krijgt rode kaken en bekent dat ze helemaal geen idee had. 'Misschien kunnen we vanaf nu herbeginnen en voorzichtig mekaar exploreren', vraagt ze?

Er zijn lichaamsdelen met een cv.

De lever ontgift.

Het hart pompt.

De longen ademen.

En dan is er de clitoris.

De clitoris doet ... plezier.

Geen neventaak. Geen extra functie. Geen 'ook handig voor'. Gewoon: genot.

Dat is biologisch gezien al vrij spectaculair. In een wereld waarin alles nuttig moet zijn, efficiënt moet werken en vooral iets moet opleveren, is de clitoris het anarchistische orgaan van het lichaam. Ze levert geen baby's af, ze filtert niets, ze verteert niets. Ze organiseert feestjes.

Een 'Antarctische' bouwconstructie als

het ware, die zich inwendig vertakt in zwellichamen, ze spreidt zich als armen rond de vagina en deint uit tot de dijen. Ze groeit bij opwinding tot tien à twaalf centimeter en telt achtduizend zenuwuiteinden, zowat het dubbele aantal van de penis. Er ligt hier dus bijzonder veel potentie klaar voor het liefdesspel.

Dat de clitoris lange tijd onderbelicht bleef in medische boeken en kunstgeschiedenis, zegt misschien meer over culturele prioriteiten dan over anatomie.

Ondertussen hebben we het begrepen, eindelijk! Pas in 1998 werd ze via medische beeldvorming door uroloog Helen O'Connell getoond. Nochtans herontdekte de Italiaanse anatoom en chirurg Colombo de clitoris in de 16de eeuw en beschreef het als een mooi ontwerp. In het onderwijs ontbrak een volledige weergave tot 2017. Gelukkig is er ondertussen *het Lijfboek voor Powergirls*, een voorlichtingsboek van Ellen Laan en Sanderijn van der Doef met heerlijke tekeningen van Marian Latour, voor meiden, voor jongens en voor iedereen tussenin.

De 'clitoris' is niet moeilijk!

Ze is juist opvallend consistent: directe of indirecte stimulatie van een zeer goed geïnnerveerd orgaan leidt tot genot. Dat is geen mysterie, dat is neurofysiologie.

En toch hangt er een zweem van geheimzinnigheid rond.

Misschien is dat precies de kern: de clitoris confronteert ons niet met voortplanting, maar met plezier. En plezier, zeker vrouwelijk plezier, is historisch gezien iets waar samenlevingen zich graag een beetje mee bemoeiden.

Vanuit seksuologisch perspectief is de clitoris echter vooral iets anders: een toegangspoort tot autonomie. Weten hoe je lichaam werkt, wat je prettig vindt, hoe opwinding zich opbouwt — dat is

geen triviale kennis. Het beïnvloedt relaties, communicatie, zelfbeeld en seksuele tevredenheid.

De clitoris vraagt eigenlijk maar twee dingen: aandacht en nieuwsgierigheid. Geen druk, geen prestatiedrang, geen stopwatch. Misschien is dat haar meest radicale eigenschap. Niet dat ze genot kan geven — maar dat ze ons eraan herinnert dat genot aandacht verdient. En dat is, biologisch gezien, een vrij briljant ontwerp.

ORGANISATIE

HVDM KORTRIJK

HVDM KORTRIJK

HV KORTRIJK

HVDM KORTRIJK, REGEN-

BOOGCAFÉ

ORGANISATIECOMITÉ

AVK KORTRIJK

FOTOCUB GROENINGE

OVV AVELGEM

DE GEUS

HV MENEN, DE BEZATSE

WILLEMSFONDS WAREGEM

VC MOZAÏEK

HVDM KORTRIJK

HVDM KORTRIJK

DE GEUS

HVDM, MOZAÏEK

HV KORTRIJK

HVDM KORTRIJK

DE GEUS

MA'BLUES, HV KORTRIJK,
VC MOZAÏEK

DE BEZATSE

WILLEMSFONDS WAREGEM

VC MOZAÏEK

TIJDSTIP

MEI

DONDERDAG 07/05/2026 OM 14:00 U

ZATERDAG 09/05/2026 OM 10:00 U

DINSDAG 12/05/2026 OM 19:00 U

WOENSdag 13/05/2026 OM 19:00 U

DONDERDAG 14/05/2026

DINSDAG 19/05/2026 OM 19:00 U

SINKSENVEEKEND

ZONDAG 25/05/2026 OM 10:00 U

VRIDAG 22/05/2026

ZATERDAG 23/05/2026

ZONDAG 31/05/2026

ZONDAG 31/05/2026 OM 19:00 U

JUNI

DONDERDAG 04/06/2026 OM 14:00 U

MAANDAG 08/06/2026 OM 14:00 U

VRIDAG 12/06/2026

ZATERDAG 13/06/2026 OM 18:00 U

DINSDAG 16/06/2026 OM 19:30 U

VRIDAG 19/06/2026 OM 14:00 U

ZONDAG 21/06/2026

ZONDAG 21/06/2026 OM 18:00 U

ZONDAG 21/06/2026

WOENSdag 24/06/2026 OM 19:00 U

ZON 28/06/2026 OM 19:00 U

JULI

AUGUSTUS

ACTIVITEIT

Rouwcafé

Toonmoment groepslentefeest

Mensen&Wetenschap: Hans Claus spreekt over 'Achter tralies – Hoelang houdt de gevangenis nog stand?'

Voordracht van Rylan Verlooy: "Historisch Regenboogcafé, over de geschiedenis van LGBTQ in Kortrijk

Hulp gevraagd bij organisatie Lentefeesten

voordracht Kurt Debeuf over Midden Oosten

Jaarlijkse foto tentoonstelling

Feest Vrijzinnige Jeugd

Spelletjesavond

Lentefeest

Bezoek plantentuin Meise

Jazz op Zondag met Superior Dance Band

Rouwcafé

Haakcafé

Spelletjesavond

Regenboogcafé

Voordracht door Willem Elias: 'Kan kunst bijdragen tot de ontwikkeling van het vrije denken?'

Wereldhumanismedag 'Dag van het Vrijzinnig Humanisme' met de langste tafel

Viering Wereldhumanismedag

Ma'Blues Café met "La Bedoune"

Dag van het Humanisme

Zomersonnenedelezing met Ann Ceurvels

Jazz op Zondag met Superior Dance Band

PLAATS

MOZAÏEK

MOZAÏEK

MOZAÏEK

MOZAÏEK

DE GEUS

MOZAÏEK

MOZAÏEK

SPIKKERELLE AVELGEM

DE GEUS

PARKING EXPO WAREGEM

MOZAÏEK

MOZAÏEK

MOZAÏEK

DE GEUS

MOZAÏEK

MOZAÏEK

DORISVERLINDEPLANTSOEN,
MOZAÏEK

DE GEUS

MOZAÏEK

DE BEZATSE

POINCARÉ

MOZAÏEK

Activiteitenkalender

SEPTEMBER			
DE GEUS	ZONDAG 06/09/2026 OM 11.00U	Eetfestijn van de Geus	DE GEUS
MOZAÏEK, KOTK KORTRIJK	WEEK 14/09/2026	Plantjesactie Kom op tegen Kanker	DOORHEEN STAD KORTRIJK
DE GEUS	ZATERDAG 12/09/2026 OM 14.00U	Fietstocht van de Geus	DE GEUS
VC MOZAÏEK	ZON 27/09/2026 OM 19.00U	Jazz op Zondag met Superior Dance Band	MOZAÏEK
OKTOBER			
ANTIPODE	VRIJDAG 02/10/2026 OM 20.00U	Reiscafé Antipode	MOZAÏEK
ANTIPODE	VRIJDAG 06/11/2026 OM 20.00U	Reiscafé Antipode	MOZAÏEK
MA'BLUES, HV KORTRIJK, VC MOZAÏEK	ZONDAG 11/10/2026 OM 18.00U	Ma'Blues Café	MOZAÏEK
DE GEUS	VRIJDAG 16/10/2026 OM 19.30U	Spelletjesavond	DE GEUS
POLYFINARIO	ZATERDAG 17/10/2026 OM 18.00U	24e Polyquiz	MOZAÏEK
VC MOZAÏEK	ZON 25/10/2026 OM 19.00U	Jazz op Zondag met Superior Dance Band	MOZAÏEK
NOVEMBER			
ANTIPODE	VRIJDAG 06/11/2026 OM 20.00U	Reiscafé Antipode	MOZAÏEK
MA'BLUES, HV KORTRIJK, VC MOZAÏEK	ZONDAG 08/11/2026 OM 18.00U	Ma'Blues Café	MOZAÏEK
VC MOZAÏEK	ZON 29/11/2026 OM 19.00U	Jazz op Zondag met Superior Dance Band	MOZAÏEK
DE GEUS	ZATERDAG 14/11/2026 OM 19.00U	Geuskeskwis	DE GEUS
DE GEUS	VRIJDAG 20/11/2026 OM 19.30U	Spelletjesavond	DE GEUS
DECEMBER			
ANTIPODE	VRIJDAG 04/12/2026 OM 20.00U	Reiscafé Antipode	MOZAÏEK
DE GEUS	VRIJDAG 11/12/2026 OM 19.30U	Spelletjesavond	DE GEUS
HVDM KORTRIJK	ZONDAG 13/12/2026	Wereldlichtjesdag	MOZAÏEK
DE GEUS	ZATERDAG 19/12/2026	Viering Winterzonnwende	DE GEUS

Wil je maandelijks info via de nieuwsbrief van de vrijzinnige centra teken dan in op
 -> www.debezatse.be
 -> www.vcmozaiek.be
 -> www.vcdegeus.be

De Geus
 Koning Leopold III-plein 71
 8530 Harelbeke
info@vcdegeus.be
www.vcdegeus.be
 Zondag van 10.00u tot 13.00u
 elke donderdag om 19.00u PingPong

VC Mozaiek
 Overleestraat 15a
 8500 Kortrijk
 056 37 16 15
www.vcmozaiek.be
info@vcmozaiek.be

De Bezatse
 Vaubanstraat 8b
 8930 Menen
 056 51 90 70
vcdebezatse@gmail.com
www.debezatse.be

VC Poincaré
 Stormestraat 131/18
 8790 Waregem
www.vcpoincare.be
info@vcpoincare.be
 Zondag van 10.30u tot 13.30u Praatcafé
 1ste en 3de vrijdag van de maand jongerenpraatcafé

OVm-Avelgem
 Achterhoek 17
 8581 Waarmaarde
 056/64.64.39
info@ovm-avelgem.be
www.ovm-avelgem.be

De leie, de textiel & de arbeidersbeweging

Het was rond 1225 dat de Vlaamse graven (krijgsheren) een vijftigtal wolbewerkers uit Gent, leper en Hondschote naar Kortrijk lokten om de kleine plaats die Kortrijk toen was - ontvolkt na een of andere oorlog - rond de bestaande grafelijke burcht opnieuw te bevolken. Dit diende om de burcht (met een bufferzone) te beschermen, en ook om belastinginkomsten te kunnen opstrijken. Het weven van schapenwol tot laken en draperie, Kortrijks eerste textiel, begon dus 800 jaar geleden, op kleine schaal, veel minder dan leper en Gent, en ging rond 1500 ten onder in een zware crisis. Gelukkig had zich tegen dan een nieuwe textielbedrijvigheid ontwikkeld: de vlasbewerking en het weven van vlasweefsels of linnen. Kortrijk stond bekend voor zijn tafellakens en servetten. Een gegeerde specialiteit voor de rijken was damast,

linnen waarin in dezelfde kleur dessins worden geweven die men kan zien als men ernaar kijkt vanuit een scheve hoek, bijvoorbeeld als men aan tafel zit. In tegenstelling tot wol - waarvoor men wol van elders moest invoeren en die men elders liet spinnen - werden alle onderdelen van de vlasverwerking in Kortrijk zelf uitgevoerd, van het roten van de vlasstengels tot het weven van vlasgaren tot linnen.

In die twee periodes, voor en na 1500, waren er heel scherpe spanningen tussen enerzijds zij die werkten en anderzijds zij die de niet werkten maar leefden van het werk van zij die werkten, de opkopers bijvoorbeeld. En waren dan ook regelmatig opstootjes, rellen, opstanden. Al van in de jaren 1400 waren er hongeropstanden. Slechte oogsten, speculatie van de

groothandelaars om de voedselprijzen op te drijven, en de Kortrijkse rijken aarzelden niet om enkele honderden gewapende manschappen te gaan huren in Gent en elders om het protest de nek om te draaien. Regelmatig werden opstandelingen onthoofd, en hun hoofden gespiest aan de stadspoorten. In de jaren 1700 waren er opnieuw opstanden, de chef van een van de opstanden, toevallig ene Pierre Carette, werd voor 2 jaar verbannen, en Jean Salaud ('Jan de smeerlap', bijnaam van een Franse migrant die kroniekschrijvers later meenden te moeten vertalen als 'Salade') werd voor maanden in de gevangenis gestopt.

Na de Franse revolutie ontwikkelde men steeds performantere machines en er ontstond steeds meer ophoping van kapitalen bij rijke lieden, adellijke

herenboeren en textielhandelaars. De ambachtelijke textielbedrijvigheid werd verdrongen door industriële textielproductie in fabrieken, een onvermijdelijke en zelfs noodzakelijke nieuwe stap vooruit. En wie fabrieken zegt, zegt collectieve productie met velen in grote magazijnen. Het drassige land van Overleie was in de 19de eeuw een van de plaatsen in Kortrijk waar fabrieken gevestigd werden, veelal textiel fabrieken.

De Kien, achter het huidige Textura, was de grootste.

Veel textielwerkers bij mekaar, terwijl de werk- en levensvoorwaarden van het werkvolk en hun families er niet beter op werden, maar wél veel meer inkomsten voor de eigenaars opleverden, dat was vragen naar protest. De miserie voor de werkers en hun gezinnen verbeterden niet. Hun huisvesting toonde dat het scherpst: ze woonden in kleine huisjes in beluiken en slumps. In een tiental steegjes en koertjes - "partjes" genoemd - stonden arbeiderswoningen die al verkrot waren nog voor ze waren afgewerkt, zonder het elementaire comfort, met collectieve toiletten en waterpompen. Tot in de jaren 60 van vorige eeuw waren er nog van die huisjes bewoond. De Kleine Mosselbank was het steegje met de meest mensonwaardige woonomstandigheden van de stad: zeven huisjes met 1 gemeenschappelijke wc zonder deur. Het stond dan ook bekend als het "strontpartje". Onder de bedden werden kippen gekweekt en op een plankje tegen de wand van de enige kamer werd een konijn vetgemest dat stil bleef zitten uit hoogtevrees. Tot in 1959!

Aan de andere tak van de Leie - de "Oude Leie", naar de Broeltorens toe, nu de achterkant van Budalys, lagen de fabrieksgebouwen van de gewezen hoofdvestiging van het textielverdelingsbedrijf Desmet-Dejaeghere op het einde van de Dam. Textielveredeling wordt in Kortrijk 'après' genoemd of 'appreteren'. Eigenlijk is het de geïndustrialiseerde vorm van een aloude textielbezigheid: het bleken en kleuren van textiel, het werk van de vroegere volders. Even herinneren, zo was het vroeger: de volders waren de werklieden die het laken kleurden, de mannen met

Jozef Coole

de blauwe handen, en blauwe voeten ook. Die stoffen ondergingen verschillende bewerkingen, de ene al smeriger en ongezonder dan de andere. De stoffen werden – zoals de druiven - in grote kuipen met ritmisch voetgetrappel zacht gemaakt, ontvet en gespoeld,

maar in dit geval in een vloeistof gebaseerd op urine van mens en dier. Dan werd de stof opgespannen op grote houten ramen om te drogen en te verluchten, en daarna al dan niet op bleekweiden gelegd.

DE KIEN

Rondom rond het stadje lagen vroeger bleekweiden. Ook de Broel, een drassig gebied dat hier lag, werd daarvoor gebruikt. Men kon ook bleken met karnemelk, maar dat was ten strengste verboden omdat het de hongersnood in de hand werkte. Dat geeft een idee over de armoede die hier heerste onder het gewone volk.

Om van vlas garen te maken moeten eerst de zachte vezels losgemaakt worden uit de harde stengel van de plant. In Kortrijk had men al rap uitgevonden dat men het rapst die harde stengels kon laten wegroten in het niet al te propere Leiewater. In grote bakken, 'hekkens' genoemd, liet men balen vlas in de Leie zakken. Natuurlijk was dat roten niet bevorderlijk voor de kwaliteit van het Leiewater. Het stonk in Kortrijk, maar het bleef stinken waar het water naartoe vloeide. In 1857 organiseerde stad Gent een grote petitie gericht aan de minister van Openbare Werken om dat roten in de streek van Kortrijk te verbieden. Er kwam alleen een verbod om 's winters in de Leie te roten. Pas in 1943 is het roten definitief verboden. Vanaf dan rootte men alleen nog maar zogezegd kunstmatig, in rootputten met verwarmd water. Engelse textielhandelaars gaven rond 1900 de Leie haar naam, de Gouden Rivier, maar dat goud was niet voor iedereen weggelegd. Enkel een handvol grote bazen zijn er rijk door geworden. Tot 1943 konden die bazen het rootverbod in de Leie tegenhouden.

Vanaf 1900 heeft de textielnijverheid in Kortrijk zich nog verder gediversifieerd. Naast linnen, vlas dus, maakten stilaan ook katoen en jute en later synthetische vezels hun opgang. Er kwamen veel fabrieken. Die zijn ondertussen ook alweer verdwenen, soms naar industrieterreinen in de streek, soms gewoon opgedoekt. Overleie was in de 19de eeuw een van de plaatsen in Kortrijk waar fabrieken gevestigd werden, veelal textiel fabrieken. Langs de Leie, achter het huidige Textura in de Gasstraat, werd door Léonard De Kien de grootste vlasfabriek van de streek gebouwd. De naam verscheen recent opnieuw toen er appartementen gebouwd werden op de plaats van de oude De Kien.

De gezamenlijke productie in fabrieken maakte GEZAMELIJK protest nodig en mogelijk. Coöperatieven, syndicalisme, en socialisme schoten er wortel. In de Noordstraat als het ware aan de achterzijde van De Kien, staat nog altijd boven een zwart huis: van het volk, door het volk. Hier was de brood coöperatieve van wat zou uitgroeien tot de christelijke arbeidersbeweging.

De fabriek De Kien, die eerst behoorde aan een Franse vlasbaron, Boutry, werd in 1880 overgenomen door de Kortrijkse industrieel Léonard De Kien, die er een weverij van linnen en halflinnen (de helft katoen) van maakte. Het was lange tijd het grootste textielbedrijf van Overleie en

zelfs van Kortrijk. In 1894 waren er meer dan 600 arbeiders. In 1939, op het einde van de grote crisis bereikte De Kien zijn hoogtepunt met 600 weefgetouwen en 950 werknemers; De Kien weefde onder meer stoffen voor de uniformen van het Nederlandse koloniale leger.

De fabriek was altijd een broeihaard van sociale onrust. Bij de eerste staking voor algemeen stemrecht in Kortrijk, in 1893, braken er felle gevechten uit rond de fabriek. De arbeidsomstandigheden in de fabriek waren afschuwelijk. In 1907 schreef de socialistische vakbondssecretaris Jozef Coole in dagblad Vooruit daarover een vlammend artikel. Léonard De Kien diende klacht in wegens eerroof en Jef Coole werd veroordeeld tot 6 maanden gevangenisstraf. Hij heeft die straf uitgezeten van maart tot september 1909. Zijn vrijlating draaide uit op een groot volksfeest. Er is een foto genomen van een stakersbetoging voor de poorten van De Kien in die tijd. Een groot deel van de arbeiders die op die foto te zien zijn, zijn kinderen.

Jef Coole zelf, geboren in 1878, was als weesjongen al op zijn twaalfde gaan werken in een weverij; zijn vader was heel vroeg gestorven. Hij sloot zich op zeer jonge leeftijd aan bij de socialistische beweging, waarin hij zich opwerkte tot een van de politieke en syndicalistische kopstukken in Kortrijk. Hij had een goede pen en de mensen waren verzot op zijn artikels, verzen en liedjes, die hij publiceerde in allerlei socialistische bladen. Hij zetelde in de gemeenteraad van Kortrijk en werd later senator. Hij stierf in het begin van de tweede wereldoorlog, op de vlucht voor de nazi's.

Vanaf die periode was het socialisme niet langer een zaak van vrijgevochten geletterden aar van een heel groot deel van de Kortrijkse werkers.

Gebaseerd op een brochure "Kortrijk, een rode textielwandeling" van de socialistische Kortrijkzaan Marc Lemaître, met toestemming ingekort en bewerkt door Gaby Moreels.

Het digitaal feodalisme

Op het einde van de 5e eeuw kwam het West Romeinse Rijk definitief ten val. Een vrijwel permanente oorlogstoestand en anarchie zorgden vervolgens voor duistere tijden. Gewone mensen waren hun leven niet meer zeker. Een gewelddadige potentiaat kon op elk moment hun grond en andere bezittingen afnemen. In hun zoektocht naar een sprankeltje veiligheid hadden de mensen geen andere keuze dan om bescherming te vragen bij een plaatselijke geweldenaar (later de “adel” genoemd). In dat feodale systeem hadden enkelen de macht in handen en ze bepaalden de regels en wetten naar hun eigen belang. Zelfs de plaatselijke leenheren zagen zich genoodzaakt om zich te onderwerpen aan nog sterkere potentaten. De leenheren waren dus meestal zowel leenheer als leenman. Het leenstelsel was bijgevolg een complexe piramide van machtsaanspraken waarin

het recht van de sterkste gold. Langzamerhand ontwikkelde zich een antifeodaal denkbeeld: de Verlichting. Onder invloed van de Franse Revolutie zagen staten zich genoodzaakt hun rechtssystemen in overeenstemming met mensenrechten te brengen. De adellijke en kerkelijke privileges verdwenen in theorie – de praktijk bleek wat weerbarstiger. Het zou evenwel nog jaren duren voor een moderne democratische rechtstaat werkelijkheid werd. In 1949 kunnen vrouwen in België pas voor het eerst deelnemen aan parlementsverkiezingen, maar het patriarchaat houdt anno 2026 nog altijd de meeste teugels in handen.

Het hedendaags feodalisme

Vandaag de dag merken we een sociaaleconomische structuur waarin een handvol machtige technologiebedrijven de digitale infrastructuur bepaalt en er

zijn eigengereide regels laat gelden. Naar analogie met het Ancien Regime zijn Big Tech dan de digitale leenheren en de gemeenschap met zijn burgers is dan de digitale lijfeigene die van de platforms van de leenheren afhankelijk gemaakt wordt. In ruil voor de toegang tot het platform betalen de burgers met hun gegevens of werken er gratis voor door content te genereren zonder dat ze ooit eigenaar kunnen worden voor de toegevoegde waarde die ze daarbij scheppen. Reijer Passchier stelt in “De vloek van Big Tech – De juridisch-technologische wortels van constitutioneel verval en digitaal feodalisme” dat volgens schattingen in 2016 dat 80% van alle hedendaagse zakelijke rijkdom in handen van de 10% grootste bedrijven ter wereld geconcentreerd is. Door hun schaalvoordelen – de marktkapitalisatie van Nvidia, Apple, Microsoft, Meta en Alphabet samen

overtreft de totale beurswaarde van de EU – hebben de individuele staten geen verhaal tegen hun imperialisme. Veel techbedrijven weten hun belastingafdrachten te minimaliseren door slim gebruik te maken van de internationale regelgeving. Dit ondermijnt natuurlijk de financiële soevereiniteit van staten, die minder middelen krijgen voor hun publieke en sociale voorzieningen.

Shoshana Zuboff stelt verder in haar boek “The Age of Surveillance Capitalism” dat het kapitalisme zeer goed is in het scheppen van nieuwe verlangens. In veel gevallen kennen digitale platforms onze voorkeuren nu al beter dan wijzelf, en kunnen zij ons ertoe bewegen ons te gedragen op manieren die nóg meer waarde genereren. Zij stelt dat de burger voor Big Tech “gedragssurplus” is. De voormalig Griekse minister van Financiën Yanis Varoufakis stelt dan dat het kapitalisme eigenlijk vervangen is geworden door een systeem van “cloud-leenheren” die geen winst maken door productie, maar “rente” innen via hun platforms. De Italiaanse econoom Cristina Caffarra heeft het verder botweg over dat Europa niet meer dan een digitale kolonie van de Verenigde Staten is.

Is het mogelijk dergelijke platformeconomie te democratiseren? Is het met andere woorden mogelijk dat de burger inspraak, inzicht en toezicht krijgt op de digitale technologie? Is het met” andere woorden mogelijk dat er technologie ontwikkeld wordt in het belang van de gemeenschap? Of is een staat of gemeenschap, die onderworpen is aan het digitaal feodalisme, nog een soevereine staat te noemen?

Digitaal feodalisme in de praktijk

De Belgische Justitie heeft al haar dossiers, inclusief de gegevens over gevangenen en lopende processen, ondergebracht in de Microsoft Cloud op een Amerikaanse server. Tegelijkertijd beheert de Kruispuntbank Inburgering de gegevens van zo’n 30.000 asielzoekers uit onder meer Afghanistan, Syrië, Iran en Irak via het Amerikaanse Salesforce, terwijl die data vroeger in een Brussels datacenter stonden.

De Amerikaanse CLOUD Act (Clarifying Lawful Overseas Use of Data Act) van 2018 verplicht Amerikaanse bedrijven (zoals Microsoft, Google en Amazon) om data te overhandigen aan de Ame-

rikaanse overheid, zelfs als deze op servers in het buitenland staan, bijvoorbeeld in Europa. Gezien veel gemeentebesturen de producten van Microsoft gebruiken houdt dat in dat de Amerikaanse overheid toegang heeft tot die informatie. Meer zelfs, in mei 2025 stelde Karim Khan, hoofdanklager van het Internationaal Strafhof (ICC) in Den Haag, vast dat zijn email-account bij Microsoft geblokkeerd werd. Het afsnijden van zijn diensten bij Microsoft kwam er onder druk van president Trump. Microsoft stelde dat zij die diensten niet hadden geblokkeerd, maar achteraf bleek dat zij het Internationaal Strafhof hadden afgedreigd met een volledige blokkade van hun diensten als het ICC zelf niet de account van de hoofdanklager blokkeerde. Ook VN-rapporteur Francesca Albanese, die over de oorlogsmisdaden van Israël rapporteert, merkte plots dat zij geen toegang meer kreeg tot het geld op haar bankrekeningen.

Wie een korte blik werpt op de websites van onze steden en gemeenten merkt er al gauw de logo’s van enkele Amerikaanse multinationals staan. Men maakt dus reclame voor de pro-

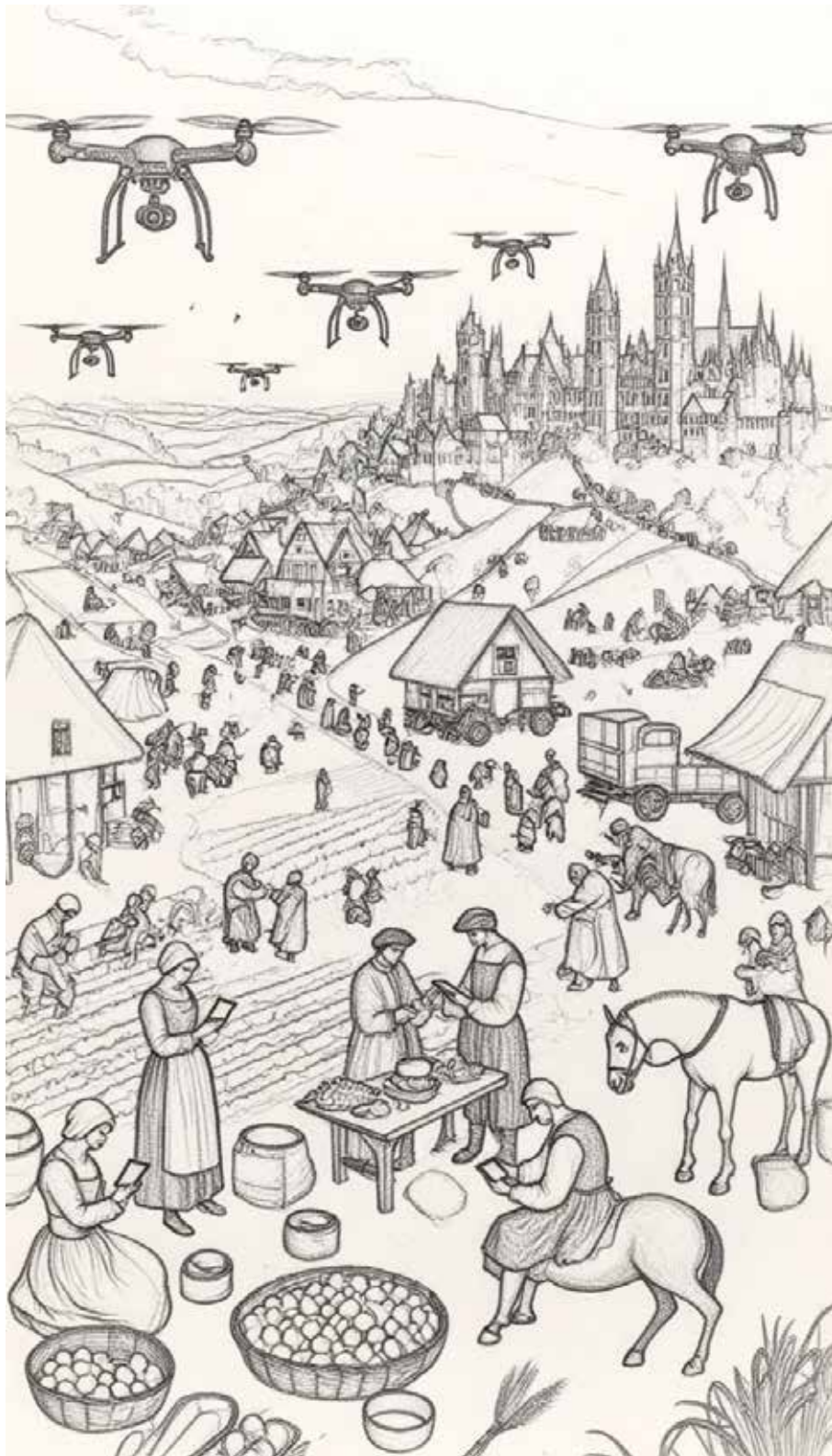
ducten van Big Tech. De zogenoemde “neutraliteit” van onze gemeentebesturen is dus ver te zoeken, maar een vrouw met een hoofddoek op is/was dan weer een bedreiging voor hun neutraliteit. Historici zullen er later verstand van staan hoe lokale overheden vandaag de dag willoos, als digitale lijfeigenen, de dijen spreidden voor de roede van Big Tech.

De bewustwording

Op het Wereld Economisch Forum in Davos (voorjaar 2026) stelde premier Bart De Wever : “Wij zijn volledig afhankelijk van technologie die we niet bezitten en niet controleren. We moeten onze eigen platformen bouwen, anders kunnen anderen doen wat ze willen met ons”. Leze, anders kan Trump doen met ons wat hij wil. En VRT-News titelde onlangs “We zijn slaven van Amerikaanse technologie: waarom we toch niet voor Europese alternatieven kiezen”.

Schleswig-Holstein gebruikt sinds kort enkel nog open bron software voor zijn kantoorsoftware. Men verving Microsoft Exchange Server en Outlook door Open-Xchange en Mozilla Thunderbird. Microsoft Office werd vervangen door LibreOffice. Het Deense Ministerie van Digitalisering stapt ook over van Microsoft 365 naar LibreOffice, om hun digitale onafhankelijkheid te vergroten en datasoevereiniteit te waarborgen. En ook Frankrijk werkt stevig voort aan Franse alternatieven voor BigTech-apps. Tegen 2027 moeten alle Franse ambtenaren Visio gebruiken in plaats van Microsoft Teams. En in Nederland, wil de Algemene Rekenkamer, het orgaan dat de bestedingen van de Nederlandse Rijksoverheid controleert, af van de mail- en kantoorsoftware en clouddiensten van Microsoft. Frankrijk en Duitsland werken aan een gezamenlijke Europese office-architectuur: La Suite en OpenDesk.

Ondertussen wordt in Europa verder gewerkt aan EuroStack, een onafhankelijke, Europese digitale infrastructuur, die de afhankelijkheid van Amerikaanse en Chinese technologie moet verminderen. Men wil bij overheidsaanbestedingen het principe “Buy European” invoeren, maar het zal afwachten worden of dat soelaas brengt, want

de Big Tech heeft tal van “lokale” afdelingen. Er wordt nu al gesproken over digitale-soevereiniteit-whitewashing, dat wil zeggen dat lokale afdelingen van Big Tech zich kleden met een Europees soeverein jasje. Frankrijk ontwikkelde al met succes het AI-systeem Mistral, maar moest tot ongenoegen van velen toestaan tot Microsoft een minder-

heidsbelang in het project nam. Tja, zo komen we er nooit. Komt er nog een nieuwe Verlichting die ons van het digitale feodalisme bevrijdt? We kunnen er in ieder geval zelf al aan beginnen. Vrijheid begint bij bewustwording.

Busje

komt zo...

De Vlaamse regering zal 35,5 miljoen Euro besparen op De Lijn. De mythe van "de lege bus" komt weer opduiken. Zo leeg zijn die bussen niet, aangezien het snoeiwerk ruim 700.000 Vlamingen per jaar in de kou laat staan. (Marc Reynebeau in de Standaard van 4 maart 2026)

Mocht je ooit aan het station van Adinkerke belanden, naast Plopsaland De Panne, daar zal je af en toe mooie flashy bussen met een Franse nummerplaat zien aankomen. Het zijn de stadsbussen van de agglomeratie Duinkerke (France) die in Bray-Dunes een stukje doorrijden tot over de Belgische grens. Stap gerust op en je zal aan het station van Duinkerke uitkomen. Het kost je niets, het is volledig gratis.

Aan het station van Duinkerke zal je bijna ononderbroken een tiental roze, groene of blauwe bussen zien en passagiers af- en

opstappen om te vertrekken naar Grande-Synthe, Capelle-la-Grande, Malo-les-Bains en alle uithoeken van Duinkerke. Honderd vijftig bussen, versierd met de leuze "Bus 100% gratuit, 7 jours sur 7", vervoeren via achttien lijnen de inwoners en bezoekers van de metropool (265.974 inwoners) en dit allemaal gratis.

Een vijftiental jaren terug heeft het stadsbestuur besloten om prioriteit te verlenen aan de vrijheid van de inwoners en een echte schok te creëren om de mobiliteit in Duinkerke te verbeteren. De getroffen maatregelen hebben als gevolg een vermindering van autogebruik, stilstaand verkeer, aanrijdingen, lawaai, luchtvervuiling, enzoverder. Maar verlenen vooral een vlotte mobiliteit aan iedereen in het dagelijks leven (school, werk, ziekenhuisbezoek, boodschappen, uitstapje, ...). En plus, doordat het gefinancierd is

door de overheid is het systeem weerbaarder in geval van catastrofes zoals de coronapandemie.

In Duinkerke heeft het vier jaar geduurd om het blazoen van het busvervoer op te poetsen en de inspanningen vruchten begonnen te dragen. Men is begonnen met publiciteit te maken voor het project in de media en op straat. Er werden onderzoeken gevoerd en bijeenkomsten gehouden van de bewoners, de uurroosters werden vereenvoudigd en aangepast, sommige haltes verplaatst, het aantal bussen van betere kwaliteit vermeerderd. Na een jaar (2015) werd een proefproject opgestart tijdens het weekend en in 2018, na verbeteringen en verfijning, is het algemeen toegepast. Het gratis op zichzelf is niet het belangrijkste maar vooral dat iedereen zich kan verplaatsen van en naar alle uithoeken

van de stad op een vlotte aangename en sociale manier.

De bussen zijn dagelijks gekuist en de kleinste mankementen onmiddellijk hersteld. Op iedere lijn is om de tien minuten een bus; een app laat de reizigers de lokalisatie van de bus signaleren en hoe

vol hij is. Dat zijn allemaal op zich kleine details, maar er is aan alles gedacht en gewerkt.

Nu draait het openbaarvervoer van Groot Duinkerke op volle toeren. Het gebruik door de bevolking is met 165% gestegen. Meer dan 10% van de inwo-

nende automobilisten hebben hun auto weggedaan en het imago van de stad is fors verbeterd. De ruimte voor parkingplaatsen is met 30% gedaald. Het netwerk ontplooit zich uit van Bray-Dunes tot Gravelines. De bussen rijden tussen ongeveer 5.00 en 23.00 uur, raadpleeg voor allerlei vragen, inlich-

tingen en uurroosters DK'bus.

Op reservatie is er ook een nachtdienst; vanaf 22uur is er een soort stads Uberdienst die je voor 2 Euro thuis afzet na b.v. een toneelbezoek.

In Frankrijk zijn er meer en meer steden die kiezen voor gratis openbaar vervoer. Momenteel zijn er 45 waarvan de inwoners zich gratis verplaatsen, zoals in Aubagne, Compiègne, enz. In Montpellier is het bus gebruik met 27% gestegen op een jaar tijd. In Lille en Strasbourg rijden de minderjarigen gratis. In agglomeraties als Rouen, Nantes of Nancy is het openbaar vervoer gratis in het weekend.

Maar Frankrijk is verre van een uitzondering. Van Brazilië tot de U.S.A. via Europa bieden meer dan honderd steden gratis stadsvervoer. Zo genieten in Tallinn (Estland) de 450.000 inwoners van gratis openbaar vervoer sinds 2013. Luxemburg is in 2020 het eerste land waar gratis trein en bus veralgemeend is (met uitzondering van de eerste klasse op de trein). In de stad Commerce in California zijn de bussen gratis sinds 1962. In 1974 waren er al pilootprojecten in Denver (Colorado) en Trenton (New Jersey).

In augustus 2023 heeft Iowa City het bus ticket afgeschaft en de prijs van het parkeerticket verdubbeld; in twee

jaar tijd zijn er 18% meer stadsvervoer gebruikers en de CO2emissies zijn met 778ton vermindert.

Ondertussen in Dunkerque vindt, volgens een recente opiniepeiling, 99% het openbaar vervoer in hun stad de belangrijkste publieke verbetering. Het totale budget van de stad is 500 miljoen Euro; de kost van het gratis busvervoer is 17 miljoen Euro (de terugverdieneffecten zoals minder ongelukken, minder vandalisme, minder politie interventies, meer economische en culturele activiteiten, meer toerisme, et cetera niet afgetrokken).

Vanaf 1 januari dit jaar (2026) zijn in de agglomeraties van Béthune-Bruay, Lens-Liévain en Hénin-Carvin (in de Pas-de-Calais) de bussen en regionale treinen ook gratis. Dat maakt van de streek het grootste gratis openbaar vervoer netwerk van Frankrijk.

Mobiliteit beschouwen als een gemeenschappelijk nuttig goed, en niet als een privilege, dat is de verandering van perspectief die van langs om meer vooruitziende steden en regio's beginnen in te zien.

De nieuwe burgemeester van New York (Zohran Mamdani) wil het model toepassen op de miljoenenstad. Maar op zulk een schaal is het geen 'walk in the park'. *Dat is niet in één dag te bereiken,*

als de dienst onderbemand is, de bussen altijd te laat, de uurroosters onbegrijpelijk, de bussen vuil en onregelmatig, bref het imago van het openbaar vervoer belabberd is, dan kan het niet lukken en zeker niet met boekhoudkunde oekazen van de overheid. Zal Zohran Mamdani burgemeester van een stad (N.Y.) waar het openbaar vervoer 1,4 miljoen mensen per dag bedient erin slagen de beloofde kosteloosheid en verbeteringen voor de gebruikers tot een hogere dimensie tillen? De toekomst zal het uitwijzen.

Hij hoeft alleszins niet veel concurrentie te vrezen van onze Vlaamse regering die bovenop vorig snoeiwerk (met de kettingzaag?) nog eens 35,5 miljoen minder wil spenderen aan het busvervoer. Dat is dus 0,2 procent van de lopende factuur voor de momentele kostprijs van het Oosterweelproject.

I.H. 15/03/2026. Wikipedia, DK'bus, De Standaard, Dunkerque tourisme, Courrier International, TreinTramBus.

P.S. Patrice Vergiete, promotor en drijvende kracht achter het busvervoer in Dunkerque, werd op 15/03/2026 rechtstreeks verkozen als burgemeester. De niet partijgebonden lijst 'Bien Vivre à Dunkerque' haalde 64,47% van de stemmen.

NIEUWSBRIEF JAAR 2026 ED. 3

WIE ZIJN WE?

Hou je van vrijheid? Ben je nieuwsgierig, onbevangen en kritisch? Wil je samen met anderen cultuur in de ruimste zin van het woord ervaren? Dan is het Willemsfonds iets voor jou!

We zijn een sociaal-culturele vrijwilligersorganisatie, genoemd naar Jan Frans Willems met een missie en vooral: met een hart voor de Nederlandse taal. Het Willemsfonds is een ontmoetingsplaats waar je geniet van cultuur

LID WORDEN?

Stort jouw lidmaatschapsbijdrage (€ 15 per jaar als individueel lid, € 3 extra per bijkomend gezinslid) op rekeningnummer BE39-0010-2817-2819 van Willemsfonds vzw, met als mededeling 'lid WaregemPlus-voornaam achternaam'.

OPROEP AAN DE LEDEN & BEZOEKERS

Als jullie geen e-mail ontvangen hebben: Gelieve jullie e-mailadres door te mailen naar waregemplus@willemsfonds.be

Tijdens de verschillende activiteiten kunnen er sfeerfoto's worden genomen die kunnen gebruikt worden als teaser op sociale media.

Als je liever niet op deze foto's voorkomt, gelieve dit op voorhand te melden.

Beste vrienden,

Het Willemsfonds bestaat sinds 23 februari 2026 175 jaar. En het Willemsfonds Waregem Plus 61 jaar. Wij zijn dus vorig jaar onze 60ste verjaardag vergeten vieren, maar we gaan dit inhalen door dit jaar leuke en interessante activiteiten te organiseren.

Let wel, schrijf vlog in, want, met uitzondering van de lezing, zijn de deelnemers beperkt.

Tot snel!

Met vriendelijke groet
Danny Neirinckx – Voorzitter WFW+

KOMENDE ACTIVITEITEN

Komende activiteiten door het WFW+ in VC Poincaré, Stormestraat 131/18 – Waregem

ZATERDAG 25 APRIL 2026 OM 9.55U (*)

Bezoek Schobbejaks Hoogte

ZONDAG 31 MEI 2026 (*)

Bezoek Plantentuin Meise

WOENSDAG 24 JUNI 2026 OM 19.00U

Zomerzonnendelezing met Ann Ceurvels

Opgelet gewijzigde datum

(*) Samenkomst niet in VC Poincaré

Pioniers, passie en persoonlijke groei.

Lentefeesten

Overgangsrituelen heb je in zowat alle culturen en levensbeschouwingen. In ons landje waren dat voor kinderen en jongeren traditioneel de katholieke eerste communie en het vormsel. Het Lentefeest (eerste leerjaar) en het Feest Vrijzinnige Jeugd (zesde leerjaar) zijn mijlpalen in de humanistische traditie. Ze zijn ontstaan als een waardig, niet-religieus alternatief hiervoor.

De wortels van het feest.

De wortels liggen in de vroege jaren '50. De eerste initiatieven ontstonden in de Gentse en Brusselse regio's. En reeds daarvoor bestonden er in de vroege 20e eeuw al informele "feesten van de menselijkheid" in socialistische en liberale

kringen, maar deze waren uiteraard nog niet zo wijdverspreid als vandaag. Het eerste officiële Lentefeest vond plaats in 1958 in Antwerpen, georganiseerd door de Oudervereniging voor de Moraal. Men wilde vrijzinnige kinderen een feestelijk moment bieden zonder kerkelijk ritueel. In onze regio gaan de sporen terug tot 1964.

Bron: dossier "De oorsprong en ontwikkeling van het Feest van de Vrijzinnige Jeugd" van CAVA (Centrum voor Academische en Vrijzinnige Archieven).

Pol Naessens, was tot voor zijn pensioen leerkracht NC Zedenleer en nam zelf als kind aan het tweede lentefeest in 1965 deel. Hij herinnert zich die begintijd als

een heel andere ervaring dan nu:

"Op de foto van 1965 zie je alle 25 feestelingen uit de hele regio. Ik had les van mijn vader, Jos Naessens. Echt tof was dat niet. Iedereen kent hem als de man van de creatieve dingen, maar in die beginperiode was dat nog heel serieus en saai. We werden op een podium geplaatst en moesten vooral luisteren naar speeches van belangrijke mensen die we niet kenden. Het was in een zaal aan de Casinoplaats in Kortrijk. Eigenlijk was dat toen heel onpersoonlijk, al voelden we ons wel heel belangrijk omdat iedereen voor ons rechtstond. Na de plechtigheid gingen we naar een feestzaal voor een maaltijd waar we ons allereerste glas wijn kregen. In mijn herinnering duurde die maaltijd

een eeuwigheid. En op het einde kregen we geen rugzak met cadeaus maar een medaille die ik nog steeds koester.”

De evolutie van verzet naar acceptatie.

In de beginjaren was deelname aan een Lentefeest een daad van verzet of een vorm van een statement. Het waren vooral kinderen uit manifest vrijzinnige milieus, zoals kinderen van leerkrachten moraal of syndicale of politieke middens.

Pol Naessens zag die weerstand van dichtbij: *“In het begin was er zeker maatschappelijke weerstand. Oma’s en opa’s weigerden soms naar het lentefeest van hun kleinkind te komen. Pas midden de jaren tachtig zag je dat de feesten meer geaccepteerd werden. Ze kregen ook meer hun hedendaagse vorm. Creativiteit en eigen inbreng stonden steeds meer en meer centraal. Ik kon er zelf mijn ei in kwijt en de inbreng van de jongeren zelf werd steeds belangrijker.”*

Pol behoort tot een driegeslacht van lentefeestbegeleiders. Vader Jos is een echte pionier en was dus één van die oprichters van de Lentefeesten in onze regio. Hij stond als leerkracht NC Zedenleer in de Kortrijkse basisscholen tot begin jaren ‘90. Eerst op de site van de Pottelberg, later op de Drie Hofsteden. Jos en Pol zijn de mannen die samen met vele anderen gaandeweg lentefeesten vorm gaven zoals we ze nu kennen. Zij trokken aan de kar voor meer inbreng van de kinderen en voor meer expressie en beleving. Zoon Stijn zet de traditie vandaag nog steeds verder.

Voor de manier waarop de omgeving naar deze feesten kijkt, is radicaal veranderd. Er was sociale druk vanuit de familie en kinderen werden op de speelplaats soms scheef bekeken door klasgenootjes. In de jaren ‘80 en ‘90 verschoof de focus naar het recht op zelfbeschikking. Het feest werd uiteindelijk gezien als een volwaardig alternatief voor wie niet gelovig was.

Ook [Kenzy Dekimpe](#), moreel consultant bij deMens.nu, ziet die verschuiving: *“Vroeger werd het feest vaak weggezet als betekenisloos of werden kinderen gepest. Vandaag is het volledig sociaal geaccepteerd. Je ziet het zelfs aan de reclamefolders voor kinderkle-*

ding of het aanbod van wenskaarten in de supermarkt. Daar wordt nu evenveel over een Lentefeest gesproken als over een communie. Sporadisch duikt er nog weerstand op, maar de algemene maatschappelijke kritiek is gelukkig verdwenen.”

Groei en nieuwe formules.

In de jaren ‘90 kenden de feesten een enorme groeispurt door de seculari-

sering. Ook vandaag blijft het aantal feestelingen groeien, waardoor ook de organisatievormen blijven evolueren.

[Lotte Dhaene](#), leerkracht NC Zedenleer in Marke en Kuurne, legt uit hoe recente uitdagingen tot innovatie leidden: *“In coronatijd is er veel veranderd. Onze drijvende kracht, Donald Buyze, ontviel ons en door de strikte omgangsregels moesten we de organisatie een aantal keer opnieuw*

Pol Naessens

Kenzy Dekimpe

uitvinden. Lotte werkte in de coronatijd een nieuw concept uit samen met collega Clivia Marnette uit Waregem: met een ‘doe-het-zelf uitleenlentefeest’ (een groeitocht met opdrachten) konden gezinnen in hun eigen bubbel toch diepgang aan het gebeuren geven. Deze formule werd in Kortrijk effectief gebruikt tijdens het strengste coronajaar. In Waregem bouwde men dit concept een jaar later om tot een groepsgebeuren van deze groeitochten en aangezien we goede reacties hoorden, knoopten we ook in Kortrijk na enkele vrij normale post-coronajaren opnieuw aan met deze intussen uitgeteste formule. Ondertussen verplichtten de grote verbouwingswerken in de Schouwburg van Kortrijk ons om ons opnieuw aan te passen. We kregen uiteindelijk de medewerking van de stad Harelbeke en we trokken dankzij het lobbywerk van ons organisatiecomité naar CC Het Spoor. We kozen voor een weliswaar kleiner podiummoment, afgewisseld met een groeitocht en een receptie voor dit jaar maar liefst vijf groepen na elkaar. Dat is een serieuze puzzel die veel hulp van leerkrachten en vrijwilligers vergt. Het enige nadeel is onze weersafhankelijkheid. Verder zien we juist als grote voordeel dat het veel meer over de inhoud gaat en rond de feeststelling draait dan om de show.”

Lotte ziet de interesse nog steeds toenemen: “Het aantal leerlingen blijft groeien tot zelfs iets meer dan 200 dit jaar. Ook de vraag van leerlingen die geen zedenleer volgen stijgt. Hen verwijzen we door naar het Huis van de Mens. Dat is voor ons zeker geen concurrentie, maar juist een hulp.”

Meer dan cadeaus.

Waar het Lentefeest nog vrij speels is, legt het Feest Vrijzinnige Jeugd de nadruk op de eigen persoonlijkheid, kritisch denken en de verbondenheid met de humanistische waarden. Hoewel critici soms spreken over de “materialisering” van de feesten, blijven de begeleiders hameren op de inhoud: Bij de overgang van kleuter naar lagere school ligt de focus op de persoonlijke groei en bloei. Bij de overgang van kind naar adolescent ligt die focus meer bij de rede en zelfbeschikking.

Stijn Naessens, leerkracht in Deerlijk en Anzegem en zoon van Pol, voert die traditie heel bewust uit: “Opa en pa gaven ook zedenleer en ik ging dat zeker nooit doen! Maar het is toch anders gelopen... als leerkracht zedenleer heb je die gasten zes jaar achtereen in de klas en heb je toch wel een bijzondere band met hen. Wij houden zes jaar lang een dagboek bij, samen met les-

materiaal en voorbereidingen van hun lentefeest. Dat gaat in een tijdscapsule die ze pas jaren later mogen openen. Ik ben trouwens net uitgenodigd voor een reünie van een klas waar ze die capsules samen gaan openen; dat is toch de max? Wij kiezen enkel voor feestelingen die effectief de les NC Zedenleer volgen. Als die vraag er toch komt, verwijzen wij hen door naar het Huis van de Mens. En ik ben dan misschien nog van de traditionele inslag, maar ik heb het minder voor die alternatieve manieren van lentefeesten. Uiteraard draait het bij de jongsten meer om het feest en de cadeautjes, maar bij de oudsten moet het toch wel over de inhoud gaan. Met alle respect voor wie het anders ziet, maar ik wil vermijden dat die diepgang verdwijnt.”

Ouders van leerlingen die geen zedenleer volgen, kiezen dus vaker voor een privéfeest zonder officiële plechtigheid. Er is uiteindelijk ook daar wel een zoektocht naar het extra betekenis geven aan dat moment in het leven van een kind.

Kenzy Dekimpe bevestigt dit: “Ouders die bij ons aankloppen voor een individueel groeifeest, vragen juist om meer diepgang. Ze willen dat het niet alleen over het springkasteel of de cadeautjes gaat. Hiervoor brengen we trouwens een brochure uit. We zien dergelijke vragen

Lotte Dhaene

Saïdjah Pijliser

vooral bij leerlingen uit het vrij onderwijs, methodeonderwijs of leerlingen uit het buitengewoon onderwijs die een andere aanpak wensen. Ondertussen doen we dit ook al voor groepen van kinderen. Opvallend is dat dit vooral gevraagd wordt voor de zesjarigen. Bij de twaalfjarigen zien we vaker een eigen keuze van de jongere voor een reis of een andere invulling als overgangsritueel.”

De bezieling van de vrijwilligers.

Saïdjah Pijliser is de drijvende kracht in Deerlijk en Anzegem. Hij kreeg de passie via de paplepel mee via zijn ouders. De namen Staf Laperre en Ann De Deken zijn dan ook iconen in de vrijzinnige gemeenschap. Reeds negen jaar geleden splitsten ze wegens het grote succes af van de organisatie in Waregem. Het aantal feestelingen werd te groot en ze wilden de warmte en het persoonlijke karakter van het Lentefeest behouden. Ze trokken naar d’lefte, het cultureel centrum van Deerlijk, waar ze met alle medewerking van de gemeente Deerlijk gebruik van kunnen maken.

“Ik doe dit absoluut niet alleen. Ik mag rekenen op een handvol enthousiastelingen, maar meer zou ook welkom zijn. Zo is ook mijn vrouw Tania onmisbaar achter de schermen voor de digitale creaties en de kostumering. We evolueerden van een voorbereidingsweekend naar een

voorbereidingsdag, maar verder hebben we in deze negen jaar weinig verandering gezien. Het aantal feestelingen blijft rond 60 per jaar draaien. Hierdoor moeten we wel in ‘shifts’ draaien, want de zaal heeft slechts een capaciteit van 270 personen publiek. Het blijft voor ons kleine team een hele opgave. Mocht er toch één kind zijn dat eenzelfde mooie herinnering overhoudt aan zijn Lentefeest als ikzelf daaraan heb overgehouden, dan geeft me dat genoeg voldoening. Het mooiste moment voor mij blijft de intrede van de feestelingen op de tonen van Pachelbel... dat geeft me nog altijd kippenvel.”

Zonder de “basis” zouden deze feesten niet bestaan. Waar het vroeger ideologische pioniers waren, zijn het nu vaak ouders of gepassioneerde teams die de kar trekken. De rol van de leerkrachten NC Zedenleer is hierin niet te onderschatten. Van bij het ontstaan van de feesten hadden ze een sterk begeleidende rol.

Stijn Naessens wijst op de plicht om dit te blijven doen: “Een leerkracht kan niet verplicht worden om mee te werken, het is strikt genomen een buitenschoolse privézaak. Ik vind het toch een belangrijke taak voor een leerkracht NC zedenleer. Al begrijp ik de frustratie over de administratieve rompslomp die we als leerkrachten

te verwerken krijgen. Je kunt geen creativiteit van leerlingen verwachten als je die vrijheid niet aan de leerkracht en vrijwilligers gunt.”

Een oproep tot engagement.

Het organiseren van een Lentefeest of Feest Vrijzinnige Jeugd blijft mensenwerk. Zoals Kenzy Dekimpe aangeeft, ontstaan er overal nieuwe dynamieken vanuit vrijwilligers en leerkrachten: “Het blijven altijd kleine kernen die het hele gebeuren met zeer veel energie organiseren. Het is een zeer leuke ervaring; het vraagt energie, maar je krijgt er veel voor terug. Het is echter geen geheim: in elke regio zoeken we steeds naar uitbreiding van het vrijwilligersteam.”

Heb jij interesse om mee te helpen aan deze betekenisvolle traditie?

Of je nu wil helpen bij de praktische organisatie, de creatieve invulling of de begeleiding: jouw hulp is zeker welkom. Je kunt je steeds aanmelden bij: Kenzy Dekimpe - Telefoon: 056 25 27 51 E-mail: kortrijk@demens.nu Van welke regio je ook bent, zij brengt je in contact met de juiste personen en organisaties in jouw eigen regio. Samen maken we er een onvergetelijke mijlpaal van voor de jeugd!

zoeklicht

onafhankelijk vrijzinnig tijdschrift

mei - juni 2026

tweemaandelijks tijdschrift jaargang 51 nr. 3

Anzegem | Avelgem | Deerlijk | Harelbeke | Kortrijk | Kuurne | Lendeledede | Menen | Spiere-Helkijn | Waregem | Wervik | Wevelgem | Zwevegem

